

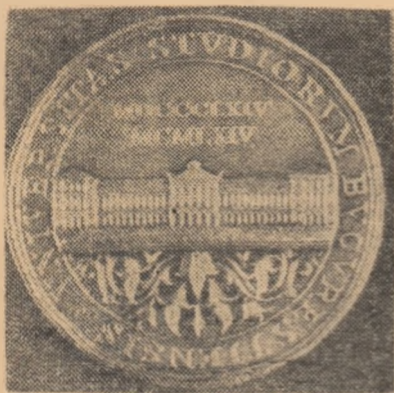
Cașeta ÎNVĂȚĂMÎNTULUI

EDITATĂ DE MINISTERUL ÎNVĂȚĂMÎNTULUI ȘI COMITETUL UNIUNII SINDICATELOR DIN ÎNVĂȚĂMÎNT ȘI CULTURĂ

Anul XVI nr. 772

vineri 16 octombrie 1964

8 pagini 25 bani

CENTENARUL UNIVERSITĂȚII DIN BUCUREȘTI

Cuvîntarea rostită
de tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej
la adunarea festivă
consacrată Centenarului Universității

Dragi tovarăși și prieteni,
Stimați oaspeți,

Comitetul Central al Partidului Muncitoresc Român, Consiliul de Stat și Consiliul de Miniștri al Republicii Populare Române felicită călduros corpul didactic, studenții și pe toți colaboratorii Universității din București cu prilejul împlinirii unui secol de activitate a acestei proeminente instituții de învățămînt superior.

Decretul prin care, la 5 ani de la Unirea Principatelor, Alexandru Ioan Cuza înființa Universitatea din capitala României, a marcat în viața culturală și științifică a țării un eveniment de profundă semnificație, care corespundea aspirațiilor poporului român spre cultură și progres, năzuinței de afirmare a culturii naționale. Centenarul pe care-l sărbătorim acum constituie un prilej de cinstire a tradițiilor înaintate ale școlii superioare românești, de omagiere a celor ce au pus bazele acestui lăcaș de învățămînt din București, ale cărui începuturi datează încă de la sfîrșitul secolului XVII.

În ciuda condițiilor vitrege în care a trebuit să funcționeze sub trecutele regimuri, Universitatea bucureșteană a devenit un important centru al vieții spirituale din România, cunoscut și apreciat și peste hotare. Numeroși savanți, deschizători de drumuri în domeniul lor de cercetare, au activat în cadrul ei pentru formarea de noi și noi generații de luminători ai poporului, de purtători ai făcliei științei și culturii. Aci s-au afirmat renumite școli de știință românească: cea de matematică, ilustrată de profesorii Spiru Haret, Gheorghe Țițeica, Traian Lalescu, Dimitrie Pompei, Simion Stoilov; cea de biologie și medicină, cu strălucirii ei exponenți Dimitrie Voinov, Victor Babeș, Gheorghe Marinescu, Ioan Cantacuzino, Traian Săvulescu; școala de lingvistică reprezentată de Bogdan Petriceicu Hașdeu și Ovid Densusianu; cea de arheologie, de care se leagă numele lui Alexandru Odobescu și Vasile Pîrvan; școala de istorie națională a savantului de renume mondial Nicolae Iorga, nume la care s-ar putea adăuga multe altele, ale celor ce au dat strălucire întregului nostru învățămînt.

Citadelă a științei, Universitatea a promovat bogate tradiții progresiste, a contribuit la răspîndirea ideilor înaintate. Minți luminate din rîndurile corpului didactic, ea și ale studenților, au militat pentru nobile idealuri umaniste, pentru progres social, s-au ridicat împotriva curentelor reacționare și a fascismului, au sprijinit lupta dusă de forțele antihitleriste, în anii grei ai războiului, sub conducerea partidului comunist.

Tezaurul științific și cultural făurit de-a lungul timpului, tradițiile înaintate ale învățămîntului nostru academic se bucură astăzi de o înaltă prețuire. Partidul și statul acordă o mare atenție avîntului științei și tehnicii, înfloririi culturii și artelor. Alături de celelalte instituții de învățămînt superior, Universitatea din București a cunoscut o dezvoltare continuă, ilustrată prin creșterea considerabilă a numărului de studenți și cadre didactice, crearea de noi facultăți și secții de specializare, laboratoare și biblioteci, îmbunătățirea condițiilor de viață și de studiu ale celor care o frecventează.

Corpul didactic al acestui înalt lăcaș de cultură — cuprinzînd dascăli cu o bogată și îndelungată experiență, precum și un puternic detașament de tinere cadre științifice și pedagogice, formate în anii regimului nostru — și-a cucerit o binemerită stîmă și apreciere pentru devotamentul, competența și stăruința cu care și îndeplinește îndatoririle de onoare ce-i revin.

O mîndrie a întregului popor este studențimea noastră, plină de vigoarea tinereții și de optimism. Învățînd cu sîrguință spre a-și însuși știința, pregătindu-se cu răspundere pentru viață, pentru slujirea patriei, ea se dovedește demnă de încrederea și dragostea cu care este înconjurată.

Prin munca lor plină de abnegație și pricepere, zecile de mii de absolvenți pe care i-a dat învățămîntul superior în ultimii 20 de ani joacă un rol de seamă în viața economică, socială și culturală a țării, făcînd să sporască renumele școlii noastre superioare.

Prezența la manifestările Centenarului a atîtor iluștri reprezentanți ai unor universități de veche tradiție și înalt prestigiu științific constituie o expresie a dorinței universitarilor de a contribui la îmbogățirea tezaurului culturii mondiale prin schimbul de valori spirituale, la întărirea colaborării între oamenii de știință și cultură din toate țările, la apropierea între popoare în numele păcii și înțelegerii internaționale.

Ne exprimăm convingerea că cea mai mare Universitate a țării va fi și în viitor la înălțimea misiunii de onoare de a forma cadre tot mai numeroase, în măsură să participe activ la opera de ridicare a României socialiste pe culmile progresului și bunăstării, la dezvoltarea științei și culturii, la promovarea gândirii înaintate.

Cu prilejul acestei mărețe sărbători jubiliare, urăm tuturor cadrelor didactice, studenților și colaboratorilor Universității din București noi succese în munca pedagogică și de creație științifică, să fie în slujba poporului și a înfloririi patriei.

• La 1 octombrie au început cursurile universitare circa 125 000 de studenți — la cursurile de zi, serale și fără frecvență. Dintre acestea, au luat loc în amfiteatrele celei mai mari instituții de învățămînt superior din țară — Universitatea centenară — 13 435 de tineri (la cursurile de zi și fără frecvență), mai mult de jumătate din numărul total al studenților care își începeau cursurile în întreaga țară în anul „prosper” al burgheziei — 1938-1939.

• Dintre cele 178 de facultăți existente în întreaga țară,

12 funcționează în Universitate. În locul fostei Facultăți de științe, care și-a început activitatea acum 100 de ani, funcționează astăzi facultățile de matematică-mecanică cu 9 secții, de fizică cu 8 secții, de chimie cu 7 secții, de biologie cu 3 secții și de geografie.

• Un număr de 1 206 cadre didactice — egal cu mai mult de jumătate din numărul cadrelor didactice care au predat în întreg învățămîntul superior în anul 1938-1939 — predau astăzi în Universitate.

Salutul rostit
de acad. Ștefan Bălan,
ministrul învățămîntului

În salutul adus în numele Ministerului Învățămîntului, acad. Ștefan Bălan a spus: În dezvoltarea învățămîntului superior din România, Universitatea din București a îndeplinit un rol de seamă, îndreptățind recunoașterea unanimă a contribuției ei deosebite de valoroase la formarea specialiștilor cu pregătire superioară, la progresul continuu al științei și culturii românești.

Exprimăm în această zi sentimentele noastre de grațitudine și admirație față de numeroșii slujitori ai Universității — dascăli pătrunși de un profund patriotism, savanți cu renume — care, în trecut, înfruntînd multe greutăți, au crescut și educat în această universitate generații de intelectuali, din rîndul cărora s-au ridicat pe culmile științei și culturii înaintate mulți profe-

sori, oameni de știință, scriitori, oameni de stat.

Ultimele două decenii — epocă de profunde transformări revoluționare în toate domeniile de activitate din țara noastră — au însemnat și pentru învățămîntul superior o etapă nouă de înălțare și înflorire. Învățămîntul superior a fost reorganizat și reprofilat corespunzător noilor cerințe ale economiei și culturii socialiste în amplă și continuă dezvoltare. Azi avem în țară 47 de instituții de învățămînt superior cu 178 de facultăți repartizate în 15 centre universitare, față de 16 instituții de învățămînt superior cu 33 facultăți existente în 4 centre universitare în anul 1938. În acest an, cursurile universitare sînt urmate de un

(Continuare în pag. 2-a)

CENTENARUL UNIVERSITĂȚII DIN BUCUREȘTI

Un veac de existență a celei mai mari Universități a țării

Inceputul noului an universitar găsește Universitatea din București în baine de sărbătoare: împlinindu-se 100 de ani de la înființarea ei prin decretul domnitorului Alexandru Ioan Cuza, Universitatea își serbează, în luna octombrie a acestui an, centenarul.

Acest eveniment de seamă în istoria învățămîntului și a culturii rominești se bucură de sprijinul, atenția și interesul întregului nostru popor, al clasei muncitoare și al partidului ei. Strălucirea sărbătorii centenarului este marcată, în același timp, de prezența la celebrarea ei a unor iluștri reprezentanți ai unor mari universități de peste hotare.

În acest an Universitatea din București serbează nu numai un veac de la întemeiere, ci și 270 de ani de cînd a luat ființă prima instituție bucureșteană de învățămînt superior, Academia domnească de la Sf. Sava, legată de numele domnitorului Constantin Brîncoveanu și al stolnicului Constantin Cantacuzino, figuri proeminente ale istoriei noastre. Focar cultural încă de pe la sfîrșitul secolului al șaptesprezecelea, Bucureștiul atrăgea la învățătură, pe lângă tinerii romîni, tineretul studios din Balcani. Contribuția Academiei domnești la lupta împotriva feudalismului și a dominației otomane, la fundamentarea unei gândiri libere, științifice, a fost deosebit de puternică.

Un pas înainte în dezvoltarea învățămîntului superior l-a constituit introducerea limbii romine în acest învățămînt, act petrecut în 1818; Gheorghe Lazăr, patriot înflăcărat, a pus bazele primei instituții de învățămînt superior în limba națională.

Cu o sută de ani în urmă, după realizarea Unirii Principatelor, Al. I. Cuza a luat hotărîrea să unească într-o singură instituție, „Universitatea”, cele trei facultăți deja existente: „Școala superioară de științe”, „Școala superioară de litere” și Facultatea de drept. Mai tirziu s-au adăugat acestui nucleu și alte facultăți, în cadrul cărora activitatea didactică s-a dezvoltat paralel cu activitatea științifică.

La Universitatea din București au predat profesori vestiți, puternice personalități dintre care amintim doar cîteva nume celebre: în domeniul matematicii pe Spiru Haret, Tr. Lalescu, Gh. Țițeica, D. Pompei, S. Stoilov, în domeniul fizicii și chimiei pe E. Bacaloglu, D. Hurmuzescu, C. Istrăți, G. G. Longinescu, Gh. Spacu, în domeniul biologiei pe D. Brînză, D. Voinov, Fr. Săvulescu, în domeniul geologiei și geografiei pe Gr. Ștefănescu, L. Mrazec, Gr. Vilsan, S. Mehedintși, în domeniul științelor amăniste pe B. P. Hașdeu, Al. Odobescu, T. Maiorescu, D. Onciul, V. Pirvan, Ov. Densușianu, I. A. Candrea, N. Cartoian, C. Rădulescu Motru, N. Titulescu, D. Gusti, T. Vianu, M. Ralea. La școala acestora s-au format nu numai profesori sau oameni de știință, ci și cetățeni animați de idei noi, progresiste.

Sub influența luptei clasei muncitoare un număr însemnat de profesori și studenți ai Universității s-au situat pe poziții înaintate. Atitudinea progresistă față de evenimentele politice a universitarilor bucureșteni s-a evidențiat în „Memoriul” din aprilie 1944 pentru scoaterea țării din războiul antisovietic, semnăt de savanți renumiți, profesori renumiți, printre care S. Stoilov, N. Lupu, M. Ralea, C. I. Parhon, Gr. Vrînceanu.

În noile condiții create după 23 August 1944, datorită griii permanente a partidului și guvernului, Universitatea din București a cunoscut prefaceri importante. Învățămîntul superior a fost lărgit corespunzător cerințelor dezvoltării diferitelor ramuri ale economiei și culturii.

Astăzi, în cele 12 facultăți ale Universității se predau, în cele 56 de secții și grupe de specializare, corespunzătoare celor mai importante domenii ale științei și culturii, cursuri de un nivel înalt, în care se îmbină cele mai înaintate tradiții ale științei noastre cu ultimele cuceriri ale științei mondiale. Pentru a se putea răspunde cerințelor actuale ale tehnicii, în Universitatea noastră au luat ființă secții noi, ca de exemplu fizica macromoleculilor, biofizica, lingvistica matematică, mașini de calcul.

Cadrele didactice ale Universității au redactat, pe lângă numeroase articole și studii de specialitate, cursuri bine apreciate și lucrări științifice valoroase, multe dintre ele încununate cu Premiul de Stat sau cu Premiul Academiei R.P.R.

În activitatea științifică sînt antrenati și cei mai buni studenți; grupați în jurul a 80 de cercuri științifice, circa 1800 de studenți au luat în studiu, numai în anul trecut, 600 de lucrări, unele dintre ele extrem de interesante din punct de vedere teoretic sau practic. Printr-o astfel de activitate, ca și prin notele bune și foarte bune obținute la examene, studenții noștri își manifestă recunoștința pentru condițiile deosebite de care se bucură atît în timpul anului școlar (cantine, cămine, burse etc.) cît și în timpul vacanței (organizare de excursii, tabere studențești etc.).

În acest moment festiv se poate constata că activitatea dusă timp de 100 de ani a fost rodnică și că, în special în ultimii 20 de ani de existență, Universitatea din București a contribuit prin întreaga sa putere creatoare la punerea în relief a valorilor de prestigiu ale țării noastre. Universitatea din București nu este numai o instituție în care peste 1200 de cadre didactice de înaltă calificare împărtășesc cunoștințe din cele mai variate domenii la peste 13.000 de studenți, ci și un puternic colectiv de educare a unei intelectualități de tip nou, formate în spiritul dragostei față de muncă, față de profesiunea aleasă, al partinității și al devotamentului fără margini față de popor și față de partidul clasei muncitoare.

Marea majoritate a intelectualilor formați de Universitatea bucureșteană îmbrățișează cariera didactică, ducînd mai departe nu numai strălucitele tradiții ale acestei instituții centenare, ci și pasiunea de educatori ai tinerei generații, care i-a însuflețit pe marii ei profesori.

La un veac de la întemeierea sa, împliniți în anul în care întregul nostru popor a sărbătorit două decenii de la eliberarea țării de sub jugul fascist, Universitatea din București pășește cu cinste mai departe în îndeplinirea importantei sale sarcini de a forma noi cadre de specialiști de înaltă calificare, animate de patriotismul socialist, care să contribuie, prin toate forțele lor, la ridicarea pe cele mai înalte culmi a științei și culturii rominești. Un imbold puternic constituie, în această privință, cele spuse de tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej în cuvîntarea ținută la adunarea festivă consacrată centenarului: „Ne exprimăm convingerea că cea mai mare Universitate a țării va fi și în viitor la înălțimea misiunii de onoare de a forma cadre tot mai numeroase, în măsură să participe activ la opera de ridicare a Romîniei socialiste pe culmile progresului și bunăstării, la dezvoltarea științei și culturii, la promovarea gândirii înaintate”.

FLORICA DUMITRESCU
prorector al Universității din București

Salutul rostit de acad. Ștefan Bălan, ministrul învățămîntului

(Urmare din pag. 1-a)

număr de studenți aproape de 5 ori mai mare decît în anul 1938.

Ne exprimăm satisfacția și bucuria pentru succesele la învățătură ale studenților Universității, pentru înaltul nivel științific și măiestria pedagogică a cadrelor didactice. Sarcini de mare importanță stau în fața Universității din București pentru anii care urmează. Dezvoltarea impetuoasă a economiei și culturii noastre socialiste, progresul rapid al științei și tehnicii

contemporane cer personalului didactic eforturi deosebite pentru a da absolvenți cu o temeinică pregătire de specialitate și pentru a aduce noi contribuții în cercetarea științifică, cer studenților muncă perseverentă și entuziasm pentru dobîndirea unei pregătiri de cea mai înaltă calitate.

Sîntem încredințați că Universitatea din București, pășind în cel de-al doilea secol al existenței sale, va îndeplini cu succes aceste nobile sarcini puse în slujba marilor idealuri ale progresului social și ale păcii în lume.

● Pe lângă Facultatea de matematică-mecanică funcționează centrul de cibernetică și calcul, care își desfășoară activitatea pe trei planuri: didactic, științific și de rezolvare a diferitelor probleme puse în fața științei de producție. Centrul de cibernetică și calcul are trei secții: secția de mașini electronice și cifre, secția de mașini analogice și secția de mecanisme automate.

● În cadrul Facultății de fizică funcționează, începînd cu acest an, două secții noi: secțiile de fizică și matematica macromoleculilor și biofizica, care studiază probleme teoretice la nivelul științei mondiale și răspund nevoilor legate de dezvoltarea industriei.

● Si la Facultatea de chimie au luat ființă secții noi: de chimia fizică a polimerilor și mo-

nomoleculilor. Fiecare secție de specializare cuprinde 4-5 discipline. La chimie, printre laboratoarele dotate cu aparatură de cel mai înalt nivel tehnic sînt laboratoarele de chimie fizică, cinetică chimică, termodinamică chimică, și analiză spectrală, iar la fizică, laboratorul de lucrări practice de fizică nucleară al catedrei de optică și cel de electronice în gaze al catedrei de electricitate.

CONȚINUTUL EDUCATIV AL LECȚIEI

Cum să se realizeze educația comunistă în cadrul orelor de curs — aceasta este o chestiune care preocupă foarte de aproape pe cei ce muncesc în școli. Rezolvarea ei are implicații largi, fiind în funcție de obiectul de învățămînt, de natura lecției, de vîrsta elevilor, de componența clasei și, bineînțeles, de priceperea pedagogului, de faptul dacă el vede în lecție mijlocul cel mai eficient de a influența pe școlari în domeniul sentimentelor, al convingerilor și concepțiilor despre viață, despre societate. Ne propunem în pagina de față să abordăm câteva din problemele pe care le ridică valorificarea potențelor educative ale lecțiilor, invitînd pe cititorii noștri să reflecteze și la alte aspecte, pentru a le trata în gazetă.

Pentru eficiență deplină

Disciplină studiată în clasa a VIII-a. „Educația cetățenească” presupune, prin însăși denumirea pe care o are, o largă contribuție la formarea unei laturi dintre cele mai importante ale personalității elevilor.

Asistînd, de curînd, la o lecție de educație cetățenească ținută la Școala de 8 ani nr. 5 din Capitală de către profesoara Ecaterina Hondraș am avut prilejul să observăm cum se realizează, în condițiile unei teme concrete, ceea ce socotim a fi unul din principalele obiective ale predării acestei discipline. Introducerea în tema lecției „R.P.R. — stat unitar, suveran și independent” a fost în mod judicios pregătită prin cele zece minute în care au fost verificate cunoștințele din lecția anterioară. Elevii au fost solicitați să explice condițiile care au determinat apariția statului, evoluția sa de-a lungul diferitelor orînduirii sociale și caracteristicile sale în cadrul fiecăreia din ele, particularitățile statului în orînduirile bazate pe exploatare spre deosebire de cele ale statului socialist, caracterul istoric și de clasă al statului. Răspunsurile date de elevi au ilustrat faptul că ei și-au format câteva convingeri clare legate de esența statului în orînduirile bazate pe exploatare, de faptul că statul capitalist este un instrument în mina capitaliștilor, folosit de către aceștia pentru menținerea celor ce muncesc în jugul robiei capitaliste, ca și pentru jefuirea și înrobirea altor țări și popoare. În același timp, elevii și-au format convingerea că înlăturarea prin luptă revoluționară a statului capitalist și înlocuirea lui cu statul socialist, instrument al dictaturii proletarietului, constituie o condiție hotărîtoare, fără de care nu este posibilă eliberarea oamenilor muncii de sub jugul oricărei asupriți și exploatare.

Aceste linii generale au fixat cadrul necesar dezvoltării lecției la zi. Ele au creat profesoarei teren prielnic pentru ca în lecția nouă să cultive în rîndurile elevilor convingeri legate de esența statului nostru socialist, care își îndeplinește cu succes rolul de instrument principal al desăvîrșirii construcției socialiste în țara noastră. Reținem ca un element însemnat din acest punct de vedere prezentarea funcțiilor statului nostru socialist. Explicîndu-li-se în ce constau funcțiile internă și externă ale statului nostru democrat-popular, elevii s-au convins de faptul că funcțiile sale sînt subordonate celor mai nobile, mai umanitare țeluri, că statul socialist, al cărui conținut este dictatura clasei muncitoare, se deosebește fundamental de statul burghez. Lămurind elevilor, cu ajutorul cîtorva exemple concrete, în general cunoscute, funcțiile economică, organizatorică și cultural-educativă, de reprimare a elementelor dușmănoase din interiorul țării, de întărire a colaborării cu țările socialiste, de apărare a cuceririlor revoluționare împotriva eventualei intervenții imperialiste, de promovare și apărare a păcii, de luptă pentru coexistență pașnică între țările cu orînduirii sociale diferite, profesoara a făcut să crească în sufletele lor prețuirea pentru orînduirea noastră de stat, dorința de a contribui la consolidarea ei.

Lecția a avut, după cum se vede, o serie de laturi pozitive (se cuvine să amintim claritatea și precizia expunerii, judicioasa gradare a elementelor în predare, caracterul sistematic și explicit al schemei de pe tablă). Totuși, din punctul de vedere al aspectului pe care l-am urmărit — eficiența educativă — ea a rămas neîmplinită. Nu s-au adus suficiente exemple care să concretizeze, să facă viu pentru elevi, problemele teoretice și să determine astfel în ei numai formarea unor convingeri solide, dar și întărirea unor sentimente. Tratarea problemelor privind lupta pentru apărarea păcii, pentru coexistență pașnică între țări cu orînduirii diferite, ar fi trebuit să ocupe un loc mai larg în cuprinsul lecției, dată fiind însemnătatea pe care o acordă partidul nostru educării tineretului în spiritul acestor idei.

La toate aceste obiective se poate aduce o singură scuză: lecția, foarte mare pentru spațiul unei singure ore, a cuprins numeroase date și fapte, care nu puteau fi deci comunicate elevilor decît într-un mod cît mai lapidar. Există totuși, și în aceste condiții, posibilitatea de a face mai mult. De exemplu, se puteau elimina unele părți din schemă (bunăoară, enumerarea statelor de tip federativ), se puteau condensa unele date etc. Ar fi rămas astfel timp pentru a se acorda laturii educative locul care i se cuvenea în lecție. Căci, să nu uităm, era vorba de o lecție de educație cetățenească.

Oct. BUZESCU

Principal mijloc de educare

Planul de muncă al Școlii generale de 8 ani din comuna Hărman, raionul Sfîntul Gheorghe, reflectă preocuparea pentru creșterea eficienței educative a lecțiilor. În ceea ce-l privește pe director, planul prevede obligația de a urmări în decursul asistenței nivelului științific al predării, puritatea ei ideologică, precum și măsura în care profesorul folosește potențele educative ale lecțiilor pentru a influența profilul moral al elevilor. Totodată planul cere cadrelor didactice să acorde cea mai mare atenție laturii educative a predării, să le vorbească copiilor, cînd se oferă prilejul nimerit, despre îndatoririle lor de școlari și viitori cetățeni ai patriei, despre frumusețile și bogățiile țării noastre, despre realizările regimului democrat popular, despre politica înțeleaptă a partidului — astfel încît cursurile școlare să contribuie nu numai la îmbogățirea cunoștințelor elevilor, dar și la cultivarea celor mai nobile trăsături de caracter, la formarea unor sentimente și convingeri sănătoase.

TOTUL SA FIE FIRESC

S-a părăsit de mult, și pe bună dreptate, obiceiul de a rezerva un anumit moment din lecție pentru realizarea laturii educative, „pentru actualizare” cum se spunea cel mai adesea. Lecția dispune de resurse educative pe toată întinderea ei, profesorul fiind chemat să le aleagă pe cele mai corespunzătoare cu spiritul acesteia, să le folosească în momentele cele mai potrivite și în doze bine gândite. Altfel, totul pare artificial, „lipit”.

Am asistat nu de mult la o oră în care o învățătoare discuta cu elevii din clasa a III-a despre colțul naturii vii. A citit împreună cu ei textul pe această temă din carte, apoi le-a explicat ce sînt plantele, cum cresc ele, din cite părți este alcătuită fiecare din ele, care sînt plantele pe care le îngrijește omul. Cînd s-a discutat despre faptul că planta are nevoie de lumină „pentru a crește frumos”, învățătoarea a arătat că, pentru aceleași motive, și copiii au nevoie de lumină — de lumina soarelui și de aceea a cărților. De aici ea a extins discuția la necesitatea de a învăța, de a cunoaște cît mai multe din comoara cărților, la frumusețea eroilor preferați ș.a.m.d. Știm: învățătoarea a vrut să folosească prilejul în scopul de a dezvolta interesul copiilor pentru carte, pentru studiu. Dar aceasta s-a făcut cu prețul unei digresiuni care a abătut atenția de la miezul lecției, de la ideea ei. Era suficient, credem, dacă învățătoarea se oprea la comparația cu lumina soarelui și a cărții, fără să ducă atît de departe discuția. Apoi, în partea ei finală, lecția se referea la faptul că omul cultivă anumite plante, și anume pe cele care îi sînt folositoare. Acesta era un moment pe care învățătoarea putea să-l folosească mai firesc, și de aceea mai eficient, în scopuri educative. În cursul discuției despre plantele folositoare și despre cultura lor ea putea să-i conducă pe elevi la înțelegerea datoriei lor de a se alătura vîrstnicilor, îngrijind și ei plantele folositoare, de a nu distruge pomii și grădiniile, parcurile.

Mai bine s-a orientat din acest punct de vedere al valorificării resurselor educative ale lecției într-un mod care să nu aducă stridențe în ansamblul orei, învățătoarea de la clasa a III-a C a Școlii generale de 8 ani din comuna Hărman în predarea lecției de limba romînă „Primul la muncă, primul la joc”. Întreaga lecție a fost, din punct de vedere educativ, o confruntare între modul cum trebuie privite îndatoririle școlarești și comportarea elevilor din clasa respectivă. „A procedat bine Sandu din bucata pe care am citit-o? De ce? Dar tu cum faci? Cît te joci? Cît înveți?” — iată întrebări care au revenit într-o formă sau alta în cursul orei pentru a-i pune pe elevi în situația să vadă ce e bun și ce nu în conduita și munca lor, pentru a-i face conștienți de faptul că au datoria de a-i ajuta și pe alții să muncească și să se comporte ireproșabil. Apoi faptul că învățătoarea a comparat în fața clasei două caiete de teme pentru acasă — unul în care lecțiile erau scrise urît, neglijent și altul în care temele erau lucrate ordonat, curat, frumos — și a arătat din ce cauză se deosebesc aceste două caiete i-a ajutat pe copii să se convingă că numai muncind conștiincios, organizîndu-și bine timpul

liber vor obține rezultate bune, care să-i mulțumească și pe părinți și pe profesori.

PARTICIPARE AFECTIVĂ

Se putea ca lecția despre Carpații Orientali ținută la clasa a VIII-a B. de la aceeași școală să se fi rezumat la o înșiruire de nume ale munților, depresiunilor și trecătorilor din acest sector geografic al patriei noastre, la înșirarea bogățiilor și ocupațiilor locuitorilor. Atunci lecția ar fi fost seacă, aridă și tocmai de aceea puțin atractivă. Prin urmare, cu influențe educative minime. Înțelegînd însă că pentru a da lecției un puternic caracter educativ nu este de ajuns doar a transmite noțiuni exacte din punct de vedere științific, profesoara le-a vorbit și despre frumusețea locurilor studiate, despre modul cum, în anii noștri, sînt folosite bogățiile țării în vederea bunului trai al poporului muncitor. Mai mult, ea a făcut apel și la trăirile interioare ale școlărilor, înțelegînd că participarea afectivă a acestora la lecție îi face mai receptivi la cele ce li se spun, că astfel influențele educative pe care le intenționează profesorul devin mai curînd realități. De aceea, profesoara a căutat să stimuleze (putea s-o facă chiar și mai mult) emoțiile elevilor, să trezească admirația pentru frumusețile și bogățiile patriei noastre, pentru locuitorii ei harnici și întreprinzători. În acest scop, pe lângă faptul că a folosit scurte și plastice descrieri și caracterizări ale locurilor studiate, adevărate perle din literatura noastră, i-a făcut pe elevi să-și amintească priveliștile văzute cu prilejul excursiilor sau pur și simplu cele cunoscute din mediul geografic înconjurător.

Pentru sporirea participării afective a elevilor la lecție și, deci, pentru întărirea caracterului educativ (și, bineînțeles — instructiv) al lecției, ar fi fost mai bine dacă în cursul explicației s-ar fi folosit măcar ilustrațiile din carte — de altfel de atent selecționate și realizate. Și mai eficient ar fi fost dacă profesoara ar fi adus în clasă planșe sau albume cu vederi din locurile cele mai frumoase și mai reprezentative, pentru a-și puncta explicația cu asemenea popasuri vizuale. Departe de a însemna timp pierdut, un astfel de procedeu ar fi dus la valorificarea deplină a potențelor educative ale lecției. Căci, așa cum a arătat experiența, folosirea planșelor, albumelor, proiectoarelor, a benzilor de magnetofon cu imprimări din textele literare studiate sporesc forța de convingere a lecției, valoarea ei educativă. Apoi, necesitatea de a ne susține afirmațiile și prin asemenea mijloace, nu numai prin expuneri teoretice, ne îndepărtează de un pericol de care unii sînt foarte aproape: verbalismul. Marcă a unei slabe pregătiri de specialitate, excesul de vorbe, afirmațiile fără probe, lozincăria nu merg la înimă elevului, nu-l conving și nu-l influențează pozitiv.

Cu prilejul analizei unor ore de teorie a literaturii un inspector se declara mulțumit de lecțiile la care a asistat, printre altele și pentru faptul că „întreaga clasă a fost antrenată în discuții”. Antrenarea întregii clase la lecție constituie desigur un merit pentru profesor, o dovadă a priceperii lui pedagogice. Dar nu doar atunci cînd ea se reduce exclusiv la numirea elevilor care să răspundă — cum s-a întîmplat în cazul amintit. Participarea la lecție a elevului nu trebuie redusă la cadrul îngust al unui dialog sec între catedră și clasă, pentru lămurirea unora din problemele lecției. Lecția trebuie să fie și gustată, frumusețile pe care le analizează — trăite de către școlari. De aceea, activizarea clasei la lecție trebuie să însemne și o solicitare a elementului afectiv, emoțional, element de care depinde creșterea efectului educativ al predării. Așa încît este bună preocuparea cadrelor didactice care nu se mulțumesc numai să-l determine pe elevi să contribuie prin răspunsuri la desfășurarea tuturor verigilor lecției, ci îi și antrenează la o participare afectivă. Bineînțeles, aceasta în limitele impuse de cerințele pedagogice ale muncii la catedră.

Lecția este unul din mijloacele cu efectul educativ cel mai sigur și cel mai mare atunci cînd profesorul știe să-l folosească potențele și este convins că trebuie să le folosească. În activitatea la catedră, ca directori sau inspectori, să nu uităm acest lucru și să considerăm o lecție drept reușită numai atunci cînd ea și-a împlinit și rolul educativ.

A. COSMIN

La o oră de limba română în clasa a X-a a Școlii medii „Gh. Lazăr” din Capitală.

Studiul gramaticii

După cum se știe, programa de română pentru școala medie repartizează predării limbii române în clasele a IX-a și a X-a câte 9 ore, în vederea consolidării cunoștințelor de gramatică dobândite în școala generală de 8 ani și a perfecționării deprinderilor de vorbire și scriere corectă.

Cum este mai bine să împărțim pe trimestre aceste 9 ore? Experiența mi-a arătat că cel mai just este să ținem seama de realitatea concretă a fiecărei clase, adică de lacunele constatate în cunoștințele elevilor.

Dacă într-o clasă numărul elevilor cu lacune în ce privește punctuația și ortografia e mai mare decât cel obișnuit, atunci vom prevedea pe trimestrul I până la 4-5 ore, urmând ca pe celelalte trimestre să fie planificate cele care au mai rămas. Într-adevăr, o repartizare egală de ore pe trimestru ar fi o repartizare mecanică, întrucât munca de lichidare a lacunelor în cunoștințele de ortografie și punctuație și de îmbunătățire a deprinderilor de exprimare corectă, constatate prin lucrări de sondaj organizate la începutul anului, necesită un număr mai mare de ore pe trimestrul I (eventual și pe trimestrul II) și mai puține ore în ultimul trimestru, când astfel de lacune e bine să fie, pe cât posibil, lichidate. La nevoie, adică atunci când numărul de 9 ore anual este insuficient, folosesc în parte sau integral și orele puse la dispoziția profesorului. Totul este dictat, de nivelul cunoștințelor gramaticale ale elevilor, de modul cum le aplică elevii practic atât în ce privește exprimarea cât și scrierea corectă.

În ceea ce privește tematica orelor de gramatică în școala medie, programa cuprinde, după cum e și firesc, indicații cu caracter general, recomandând reluarea unor capitole de morfologie — ca declinarea substantivului, adjectivului, articolului, pronumelui personal (formele neaccentuate), pronumele de întărire, pronumele demonstrativ, posesiv, nehotărât, articolul adjectival și cel genitival, conjugarea verbelor auxiliare, neregulate, impersonale ș.a. — iar din sintaxă: acordul predicatului cu subiectul, acordul atributului cu substantivul, structura propoziției, structura frazei etc.

În mod practic aleg din aceste capitole pe acelea care-mi îngăduie să consolidez cel mai bine deprinderile de ortografie și punctuație ale elevilor, să asigur exprimarea lor corectă. Iată câteva teme a căror tratare mi-a asigurat rezultate bune: „Formele de genitiv singular al substantivelor feminine”; „Ortografia prepozițiilor compuse” (de la, pe la, de pe, lângă, de peste, dinspre etc.); „Ortografia locuțiunilor adverbiale” (de-a dreptul, pe de rost, calea-valca, cu de-a sila, cit de cit, de aceea etc.); „Ortografia pronumelor nehotărâte” (orice, oricât, citva, vreunul, careva, oricine); „Ortografia locuțiunilor conjuncționale” (pentru că, cu toate că, ca și când, ori de cite ori etc.); „Topica propoziției și punctuația ei”; „Topica frazei și punctuația ei” ș.a. Întrucât aceste probleme de morfologie și sintaxă au fost predate în anii anteriori, acum, în clasele IX—X, le reiau sub formă de lecții recapitulative, pe bază de aplicații pe texte, alese de preferință din scrierile indicate de programă — Negruzzi, Bălcescu, Alecsandri, Odobescu, Eminescu, Creangă, Caragiale, Coșbuc — ori din folclor. O dată cu re-

capitularea scrierii corecte a unor forme gramaticale caut să combat greșelile tipice întâlnite în lucrările de sondaj date elevilor la începutul anului, în temele pentru acasă ori chiar în lucrările de control trimestriale.

Obişnuiesc ca, după corectarea lucrărilor scrise trimestriale, să stabilesc pe baza greșelilor tipice constatate câteva teme noi, pentru recapitularea acelor chestiuni de morfologie și sintaxă care s-au dovedit a nu fi fost îndeajuns de bine însușite de elevi. Procedez în acest fel nu numai la clasele a IX-a și a X-a, ci și la clasa a XI-a, unde grija pentru îmbunătățirea ortografiei, punctuației și exprimării corecte trebuie să fie și mai mare, dat fiind că lucrarea scrisă de limba română pentru examene reclamă o pregătire dintre cele mai temeinice.

Mă preocup de îmbunătățirea punctuației, ortografiei și a exprimării corecte chiar și în cadrul orelor de predare a literaturii, bineînțeles cu grija de a nu abate cursul firesc al lecției, al cărei scop principal și dominant rămâne studierea fenomenului literar. De exemplu, atrag atenția elevilor asupra formelor inverse întrebuințate de poeți, punând accentul nu numai pe valoarea lor stilistică, dar și pe felul cum trebuie scrise. Alteori subliniez ortografia unor versuri care cuprind eliziuni (ca în exemplul „Da’ce vrei, mări, Cătălin? / Ia du-’te-ți vezi de treabă”).

Un prilej de a contribui la consolidarea ortografiei, punctuației și exprimării corecte a elevilor îl constituie și lecțiile de literatură în cadrul cărora se studiază limba marilor noștri scriitori ori limba poeziei populare (citez, în această privință, un singur exemplu de dativ etic, cu dublu aspect: de implicare, pe de o parte, a povestitorului, iar pe de altă parte, a cititorului — din *Amintiri din copilărie* de Creangă: „Și, din sus de Vinători, cum treceam puntea peste apa Neamțului, bunicul în urmă cu caii de căpăstru și eu înainte, mi-au lunecat ciubotele și-am căzut în Ozană, cit mi-ți-i băiatul!”).

Chiar și în cadrul examinării orale, la lecțiile de literatură caut să contribui la consolidarea exprimării corecte, orale și scrise a elevilor. Obişnuiesc bunăoară, când un elev se exprimă prolix, să-i cer să scrie pe tablă fragmente din propria-i vorbire. Scurta analiză sintactică a acestor fragmente scoate la iveală faptul că expunerea întortocheată, nefirească, se datorește nerespectării ordinii cuvintelor în propoziție și a propozițiilor în frază.

Munca în cadrul orelor de gramatică desfășurată sub formă de lecții cu teme dictate de nivelul cunoștințelor de gramatică și al deprinderilor de exprimare și scriere corectă ale elevilor nu se termină în clasă. Ea continuă prin lucrări date pentru acasă, cu teme diferențiate, de întindere mică.

În încheiere țin să subliniez faptul că, pornind de la ideea că vorbirea și scrierea corectă sînt inițial acte de creație conștientă și de aceea, oricît de mare rol ar juca deprinderea în dezvoltarea lor ulterioară, autocontrolul nu trebuie să lipsească niciodată, ca să se dezvolte în mod permanent la elevi simțul autocontrolului, atât în exprimarea orală, cit și în exprimarea scrisă.

Prof. V. DOGARU
București

Analiza poeziei lirice

Am constatat că elevii rețin cu ușurință problemele legate de analiza operelor cu caracter narativ, însă întâmpină dificultăți cînd e vorba de operele lirice. Cauza acestei situații este, nu o dată, analiza defectuoasă a versurilor în clasă.

Cercetînd diferitele modalități prin care aș putea asigura o mai bună desfășurare a analizei operelor lirice, am ajuns la concluzia că este necesar ca, ținînd bineînțeles seama de particularitățile genului, să ordonez în prealabil elementele esențiale asupra cărora voi fixa atenția elevilor. Nu mă refer desigur, atunci cînd vorbesc despre o asemenea ordonare, la alcătuirea unuia din aceste planuri „simple” sau „complexe” utilizate pe scară largă la aprofundarea textului literar cu caracter narativ sau descriptiv. Recomandările metodice privind predarea literaturii subliniază neajunsurile pricinuite de astfel de planuri la studiul poeziilor lirice. Într-adevăr ele anulează de multe ori efectul emoțional al operei. Se întâmplă chiar ca, străduindu-se să scoată cu tot dinadinsul o idee din fiecare strofă a poeziei, profesorul să ajungă la formularea unor idei care aparțin mai curînd propriei sale inventivități decît poetului. Ordonația pe care o am în vedere ar putea fi definită ca un răspuns la întrebarea: ce îmi propun să rețină elevii în legătură cu cutare sau cutare poezie lirică? Răspunsul e în funcție, în primul rînd, de conținutul poeziei. De pildă, pentru studiul „Rapsodiilor de toamnă” ale lui Topirceanu la clasa a XI-a, îmi propun să pun în evidență locul pe care îl ocupă în opera lui Topirceanu poezia naturii, subliniind semnificația umanizării universului microscopic, nota umoristică menită să emoționeze, particularitățile versificației și, în sfîrșit, observații asupra speciei literare (Topirceanu și-a intitulat pasteleurile „Balade”; poeziile conțin un anume fond narativ însă au un puternic caracter emoțional, vîndînd atitudinea lirică a autorului). La sfîrșitul prezentării acestor aspecte (numai la sfîrșit, pentru a nu dizolva valoarea emoțională a versurilor) voi trasa, pe baza celor discutate, o schiță menită să fixeze elementele esențiale ale analizei, cu grija de a nu

dispersa poezia în „idei” artificiale.

Problema se pune cu egală acuitate și la clasele mai mici. Identitatea tematicii în poezii ca „Tubeste țara ta” de Mihai Beniuc (clasa a VI-a) și „Cîntec pentru patrie” de Otilia Cazimir (clasa a V-a), sau „Închinare” de Dan Deșliu (clasa a VI-a) și „Partidului” de George Lesnea (clasa a V-a) face ca elevii să rețină din ele doar ideea de bază, considerîndu-le idetice. La aceasta duce, în mare măsură, faptul că nu insistăm suficient asupra felului specific în care poezii concretizează artistic același senti-

ment. De aceea, predînd, de pildă, la clasa a VI-a poezia „Închinare” de Dan Deșliu, m-am oprit îndeosebi asupra dezvăluirii caracterului specific al imaginii artistice — firește, la nivelul de înțelegere al elevilor.

Alegerea judicioasă a procedeeilor pe care le folosim în analize de acest tip este foarte însemnată pentru că ea determină nu numai înțelegerea și memorarea anumitor cunoștințe, ci și creșterea receptivității elevilor față de versuri.

Prof. VASILE PARFENIE
Școala medie din Ineu

Material didactic și bibliografic

Luînd în discuție, încă de la începutul anului școlar, problemele predării literaturii române la clasa a XI-a, comisia metodică de specialitate de la Școala medie nr. 1 din Brașov a acordat o atenție deosebită materialului bibliografic și didactic menit să sporească eficiența lecțiilor.

Astfel, comisia a propus ca, la lecțiile în care se vorbește despre publicații cum ar fi: „Cultura proletară”, „Bluze albastre”, „Veac nou”, „Era nouă”, „Adevărul literar și artistic”, „Jurnalul literar” etc. să se prezinte elevilor exemplare din aceste publicații, aflate în posesia școlii.

Foarte îndeaproape s-a ocupat comisia de materialele didactice și bibliografice care urmează să fie folosite la studiul monografic al scriitorilor prevăzuți în programă. De exemplu, s-a propus ca în predarea biografiei și operei lui Rebreanu să se folosească fotocopiile unor manuscrise ale scriitorului, articole și studii apărute cu prilejul comemorării a două decenii de la moartea marelui prozator (printre altele, portretele semnate de Ion Agîrbiceanu și de E. Lovinescu, reproduse în „Tribuna” din 3 septembrie a.c.), pagini din caietul de studiu pentru romanul „Răscoala”, în facsimil,

ca și cartea „Cu soțul meu”, de Fanny Rebreanu.

De asemenea, în lecțiile închinete lui Bacovia se va folosi ca material bibliografic și didactic (texte și fotocopii), cartea Agatheii Vasiliu-Bacovia, iar la lecțiile despre Ibrăileanu, Sadoveanu, Topirceanu lucrările „Prietenii mei scriitori” de Otilia Cazimir, „Amintiri” de la „Viața Românească” de M. Sevastos etc.

La lecțiile despre opera „Bălcescu” a lui Camil Petrescu vor fi deosebit de utile fotografiile din spectacolul cu piesa avînd acest titlu, fragmente înregistrate pe bandă de magnetofon, schițe de decor, stampe de epocă, texte etc., care vor face lecțiile atractive și interesante.

Pentru a-i ajuta pe elevi în studiul operei lui Arghezi, s-a pregătit un album cu imagini din viața și activitatea lui.

Vizitele la casele memoriale, la Muzeul de literatură română, la bibliotecă, la Arhivele Statului, întîlniri cu scriitori contemporani, audiții ale unor opere în lectura autorilor sau a unor mari actori vor veni să completeze mijloacele de aprofundare și fixare a cunoștințelor de literatură.

Prof. ION D. POPESCU
Școala medie nr. 1 din Brașov

Mașinile agricole

În aceste zile va începe predarea capitolului „Mecanizarea agriculturii” în școlile generale de 8 ani de la sate. Conform programei clasei a VIII-a, capitolul referitor la mecanizarea agriculturii cuprinde cunoștințe despre mașinile agricole și cunoștințe despre tractoare.

Ordinea de predare a cunoștințelor despre mașinile agricole este corespunzătoare, în cea mai mare parte, succesiunii lucrărilor agricole curente din cadrul procesului real de producție în agricultură. Predarea lecțiilor respective este ușurată de faptul că elevii din clasa a VIII-a au un fond destul de bogat și de variat de cunoștințe din domeniul agriculturii, completate și consolidate prin numeroase aplicații practice pe teren.

Chiar de la lecția introductivă, în care se vorbește despre clasificarea mașinilor agricole, este bine să se facă întâi o clasificare recapitulativă a lucrărilor agricole învățate la agrotehnică, la cultura plantelor și la horticultură și, în funcție de acestea, să se treacă în continuare la clasificarea mașinilor agricole.

Luând ca exemplu una sau două plante agricole mai cunoscute, vom reimpăștă sistematic cunoștințele elevilor cu privire la cultivarea acestor plante, recapitulând astfel cu ei lucrările respective și punându-i în situația să denumească singuri categoriile de mașini care le execută. Totul se sistematizează sub forma unei scheme la tablă. De exemplu, în schemă arătăm că la lucrările pentru cultura grâului — pregătirea solului în vederea semănării,

semănării, îngrășarea terenului, combaterea dăunătorilor, recoltarea, curățirea și sortarea semințelor — se folosesc, respectiv, mașini pentru lucrările solului (pluguri, grape, cultivateoare, tăvălugi), mașini de semănat (semănătoarea în rinduri), mașini de administrat îngrășăminte (mașina de împrăștiat îngrășăminte chimice), aparate și mașini pentru combaterea dăunătorilor (mașina de prăfuit și de stropit), mașina de recoltat (combina de cereale), mașini pentru sortarea și curățirea semințelor (vinturătoarea, selectorul).

În mod similar vom proceda și la sistematizarea cunoștințelor despre o anumită categorie de mașini. Astfel, de exemplu, mașinile de semănat se clasifică, de obicei, după felul cum execută semănatul (mașini de semănat prin împrăștiere, în rinduri și în cuiburi) și după felul semințelor pe care le seamănă (universale, speciale și combinate). De aceea, înainte de a trece la clasificarea mașinilor de semănat, vom reimpăștă cunoștințele elevilor despre metodele de semănat, despre categoriile de semințe și despre aplicarea îngrășămintelor concomitent cu semănatul. Va rezulta o schemă în care metodele de semănat — semănatul prin împrăștiere, semănatul în rinduri, semănatul în cuiburi, semănatul o dată cu aplicarea îngrășămintelor, precum și diferitelor categorii de semințe — semințe mici (trifoi, lucernă, mac), semințe mari (cereale etc.), porumb — le vor corespunde mașinile respective: mașini de semănat universale

(de exemplu S.U.-29), mașini de semănat în cuiburi, mașini de semănat combinate (de exemplu mașina 2-SPC-2). În acest fel elevii vor înțelege corect rolul ce-l îndeplinesc tipurile de mașini de semănat menționate în schemă (acestea sînt, de altfel, singurele tipuri de semănători prevăzute în programă). De asemenea, își vor da seama de semnificația inițialelor: S.U.-29 — semănătoare universală cu 29 de rinduri, iar 2-SPC-2 — semănătoare de porumb combinată, cu două secțiuni și două brazdare.

În descrierea propriu-zisă a mașinilor este bine să se insiste asupra părților principale și tipice ale acestora și asupra lucrărilor (operațiilor) pe care le execută ele. Vom prezenta mai întâi mașina în întregime, pentru ca elevii să poată observa mărimea ei, raportul între părțile componente, amplasarea diferitelor ansambluri de piese etc., iar apoi părțile din care este formată.

Pentru ca lecția să aibă un caracter sistematic este bine ca părțile componente ale mașinilor să fie descrise în ordinea următoare: cadrul metalic ce formează scheletul pe care sînt montate celelalte părți, piesele active, dispozitivele de transmitere a mișcărilor, mecanismele de reglare a lucrării. Ceea ce diferă esențial de la o categorie de mașini la alta sînt piesele active — și asupra acestora trebuie atrasă mai cu deosebire atenția elevilor.

Procedeu metodice cel mai indicat pentru cunoașterea intuitivă a pieselor unei mașini este

descrierea acestora prin intermediul funcțiunii pe care o îndeplinesc și în ordinea executării lucrării respective. De exemplu, la descrierea pieselor lucrătoare ale plugului vom porni de la cunoștințele elevilor în legătură cu lucrarea pe care o execută acesta — aratul — constînd în tăierea brazdei de pămînt în sens vertical și în sens orizontal, în răsturnarea și mărunțirea ei. În funcție de acestea vom descrie piesele care le execută: cuțitul-disc taie brazda în sens vertical, brazdarul taie brazda în sens orizontal, cormana răstoarnă și mărunțește brazda. În cazul mașinii de semănat, piesele active (aparatele de distribuire a semințelor) vor fi explicate împreună cu ansamblul de piese din care fac parte, ținînd seama de drumul pe care îl parcurg semințele în mașină.

Numai după ce elevii au înțeles bine modul cum lucrează mașina respectivă (procesul tehnologic), vom explica, în continuare, dispozitivele (mecanismele) care contribuie la executarea lucrării sau la reglarea ei, cum ar fi, de exemplu, la mașina de semănat, lanțul și roțile dințate care transmit mișcarea la aparatele de distribuire și cutia de viteze, cu care se reglează debitul mașinii.

Elevii au numeroase cunoștințe anterioare și în legătură cu combina, intrucît și această mașină agricolă este răspîndită larg în agricultura noastră. Ei știu, din propriile lor observații, că această mașină seceră cerealele și le treieră. De aceea, la lecție îi putem conduce cu ușurință să observe care sînt părțile combinii corespunzătoare celor două operații menționate: secerătoarea combinii și batoza. Mai departe, explicația devine foarte

clară dacă, folosind material intuitiv, vom urmări împreună cu elevii drumul pe care-l parcurg plantele de cereale în mașină și operațiile la care sînt supuse. Acest procedeu metodic duce cu necesitate la întocmirea unei scheme pe tablă, din care să reiasă clar corelația dintre lucrări și dispozitivele care le execută. Astfel, la secerătoarea combinii vom trece, la rubrica „lucrări”, tăiatul plantelor, aplecarea plantelor către aparatul de tăiere și culcatul lor, transportul plantelor tăiate la batoză, iar la rubrica „dispozitive” — aparatul de tăiere, rabatorul, pinzele transportoare; la batoza combinii vom trece, la rubrica „lucrări”, treieratul plantelor, scuturarea boabelor din paie și eliminarea paielor din mașină, despărțirea boabelor de pleavă și alte impurități, curățirea boabelor și colectarea plevei, iar la rubrica „dispozitive” — aparatul de treier, scuturătorii, sitele etc.

Un rol important în însușirea corectă și în consolidarea cunoștințelor despre mașinile agricole îl au lecțiile cu demonstrații. Aceste lecții, care se pot organiza în ore rezervate pentru aplicații practice, constau din prezentarea mașinii reale. Orientînd observațiile elevilor, le vom cere să arate la mașină dispozitivele și piesele explicate în clasă, pe planșe. În cadrul aplicațiilor practice pe care le vom organiza în lunile de iarnă este bine să dăm elevilor spre rezolvare probleme în legătură cu randamentul mașinilor și cu folosirea lor în gospodăria respectivă, bazate pe date reale, spre a realiza o legătură cât mai strînsă între cunoștințele teoretice despre mașinile agricole și aplicarea lor practică.

PETRE STĂNCULESCU

Cunoștințe despre natură

Experiența școlii noastre a dovedit că nu se poate trece la studierea sistematică a științelor naturale fără ca elevii să aibă în prealabil noțiuni elementare despre sol, aer, apă și în general noțiuni elementare despre natura înconjurătoare în totalitatea ei. Acest fapt a determinat introducerea în clasa a IV-a a obiectului „Cunoștințe despre natură”. Așa cum recomandă programa școlară pentru acest

obiect, în cadrul studierii cunoștințelor despre natură elevii clasei a IV-a își însușesc unele cunoștințe elementare despre natura neînsușită și despre natura vie, incluse în manual în două mari capitole: „Corpuri fără viață” și „Viețuitoare”. O asemenea sistematizare îi conduce pe elevi la înțelegerea realității obiective, arătîndu-le că întâi au existat corpuri fără viață și apoi, din acestea, au apărut viețuitoarele.

Fiind vorba de un obiect nou, cadrele didactice care predau cunoștințele despre natură au datoria să studieze cu cea mai mare atenție programa și manualul, spre a respecta într-un totu cerințele lor. În predare este necesar să se insiste de la început — pe baza experienței anterioare a elevilor și folosind din plin observația directă în natură — asupra unor noțiuni cum sînt natură, corp, fenomen, varietatea corpurilor și fenomenelor din natură, corpuri fără viață și corpuri vii etc. Însușirea conștientă a acestor noțiuni de către elevi va contribui într-o măsură însemnată la înțelegerea și aprofundarea cunoștințelor din întreg cursul.

La capitolul „Principalele corpuri fără viață din natură”, care prezintă, în prima parte, rocile cele mai răspîndite și mai importante ce alcătuiesc scoarța Pămîntului, trebuie să se insiste îndeosebi asupra rocilor care cuprind o reală bogăție a patriei noastre — metalele necesare producției moderne — ca și asupra solului, care reprezintă suportul material al plantelor și este, în același timp, produsul lor. În tratarea cunoștințelor despre apă și aer trebuie să se scoată în evidență rolul acestora în natură, în viață, în asigurarea sănătății, ca și unele fenomene ce decurg din diversele forme de existență ale apei și aerului. Ultimele lecții din capitolul respectiv urmăresc să lămurească elevilor ce este curentul electric și cum este folosit acesta de către om. Desigur, nu putem da elevilor clasei a IV-a cunoștințe prea ample pe această temă (ei le vor studia în mod aprofundat la fizică în clasa a VII-a, cînd vor avea putere de înțelegere corespunzătoare). Însă, cum în prezent electricitatea este folosită larg în economie și în viața de toate zilele, atît la orașe cît și la sate, este necesar ca și elevii clasei a IV-a să aibă cunoștințe sumare în acest domeniu, îndeosebi despre importanța electricității.

În cuprinsul fiecărei lecții din acest capitol vom prezenta însușirile caracteristice ale obiectului sau fenomenului studiat, subliniind pe acelea pe care elevii le pot cunoaște în mod nemijlocit. Acest fapt implică folosirea unui material didactic cît mai bogat.

Pentru punerea în evidență a unor însușiri cum sînt dilatarea metalelor, transformarea apei în vapori, încălzirea cuprului cu electricitate, permeabilitatea, dizolvarea, topirea etc., este absolut necesar să se efectueze experiențe. Aceste experiențe (în bună parte descrise în manual) nu cer utilaje complicate de laborator, putînd

fi executate cu ușurință în orice școală. Pentru a-și ajunge scopul, însă, ele trebuie să fie pregătite cu toată seriozitatea, așa încît să stimuleze gîndirea elevilor și să conducă cu precizie la concluzii.

La fiecare lecție se impune să se scoată în evidență importanța practică a fenomenului studiat, să se arate ceea ce este specific regiunii în care se află școala.

În partea a doua a manualului se prezintă viețuitoarele, în ordinea în care vor fi studiate și în clasele următoare, pe discipline separate: botanică și zoologie. Pornindu-se de la cunoștințele despre plante și animale, însușite de elevi în primele trei clase, aci se prezintă unele aspecte noi ale vieții acestora: legătura lor cu mediul, precum și legătura dintre diferite plante sau dintre plante și animale. În predare nu vom insista asupra aspectelor exterioare ale organismelor (cunoscute de elevi anterior), ci vom pune accentul, cu precădere, pe sistematizări și generalizări potrivit nivelului de înțelegere al elevilor. Vom introduce, astfel, unele elemente privind aspecte ale conexiunii generale din natură, arătînd, de exemplu, elevilor că plantele consumă în procesul de hrănire bioxid de carbon și elimină oxigen molecular, modificînd astfel compoziția chimică a aerului și ușurînd respirația tuturor viețuitoarelor. Folosind cunoștințele însușite prin studierea primului capitol al manualului și organizînd experiențe simple, activități la colțul naturii vii sau pe lotul școlar, îi vom ajuta pe elevi să înțeleagă lumea înconjurătoare așa cum este, creîndu-le o bază solidă pentru înțelegerea temeinică a cunoștințelor de botanică și zoologie în clasele următoare.

Lecțiile despre plante și animale cuprind multe aspecte ale legării teoriei de practică: lupta împotriva dăunătorilor, protejarea și îmbunătățirea organismelor folositoare, rolul omului în transformarea plantelor și animalelor etc. Aceste aspecte trebuie adincite în cadrul orelor de lucrări practice, cu prilejul excursiilor sau al vizitelor în unitățile agricole socialiste.

Pentru completarea tabloului general al naturii, ultimele două lecții din manual prezintă omul. Ele arată elevilor originea și evoluția omului, factorii care au contribuit la apariția organismului uman și scoț în evidență faptul că omul cunoaște natura tot mai profund și o stăpînește, transformînd-o în folosul lui. În felul acesta lecțiile respective le formează elevilor bazele concepției științifice cu privire la originea omului, înlăturînd posibilitatea unor interpretări false, mistico-religioase și îi conving că, pentru a stăpîni natura, trebuie să o cunoaștem.

În general, temele cuprinse în programă și în manual oferă un material bogat pentru a forma la elevi bazele concepției materialist-dialectice, pentru trezirea interesului lor față de cunoașterea naturii și în special a naturii patriei, conduc către formarea de priceperi și deprinderi de muncă care stau la baza activității din clasele ulterioare.

Priceperea de care dau dovadă majoritatea cadrelor didactice este o cheazăsie că ele vor aduce o prețioasă contribuție la aplicarea creatoare a programei și manualului privind cunoștințele despre natură și totodată vor ajunge la concluzii care vor contribui la îmbunătățirea în viitor a acestora.

CORNELIA PRICHEA

Datorită materialului intuitiv bogat folosit în cursul predării, lecțiile de științe naturale desfășurate la Școala medie nr. 1 din Beiuș sînt urmărite cu viu interes de către elevi.

O discuție despre învățatură

Tema orei de dirigentie anunțată cu o săptămână în urmă — „Cu ce medii doresc să închei trimestrul?” — a sârnit înmăntare în mintea fiecărui elev din clasa a VI-a de la Școala generală de 6 ani nr. 73 din Capitală.

Firește, scopul pe care și l-a propus prin discuția acestei teme diriginta Ștefania Teodorescu — îmbunătățirea stărilor la învățatură a elevilor slabi și mediori, ridicarea nivelului de pregătire a tuturor elevilor — putea fi urmărit și prin punerea în discuție a unor teme de pildă „Învățătura, principala noastră datorie”, „Să ne pregătim cât mai bine pentru lecții” etc. Diriginta s-a gândit însă că, astfel anunțat, subiectul discuției va suna prea obișnuit în urechile elevilor și de aceea nu-i va atrage prea mult. Or, tovarășa Teodorescu știe că pe copil îi poți „ntrena cu adevărat atunci când le stirnești interesul, când îl faci pe fiecare din ei să participe la rezolvarea unei probleme.

Ce medii doresc să obțin la finele trimestrului la fiecare materie? — a fost o întrebare directă, adresată fiecărui elev în parte, o întrebare concretă, motivatoare, care nu lasă loc unor considerații generale asupra necesității de a învăța. Unii elevi au mărturisit cinstit, de altfel, că nu și-au pus decit rareori această întrebare.

Dar diriginta știe și faptul că, la această vîrstă, copiii, își iau citeodată cu multă ușurință angajamente pe care apoi nu le respectă. Ei sînt tentați, pentru a satisface dorința pedagogilor și a părinților, să promită cu solemnitate cele mai radicale transformări în atitudinea lor. Nu cumva ora de dirigentie o să se transforme într-o oră în care se vor înșira asemenea vagi promisiuni? Aceasta, a înțeles tovarășa Teodorescu, ține de mîiestria profesorului diriginte care conduce desfășurarea orii.

Ca să evite pericolul angajamentelor formale, ea n-a cerut elevilor să răspundă pe loc la întrebarea ce li s-a pus, ci le-a lăsat o întregă săptămînă ca să chibzuiescă cu seriozitate înaintea de a asterne pe hîrtie mediile pe care vor să le obțină la sfîrșitul trimestrului la toate materiile. Și le-a pus în vedere, în același timp, să țină seama de posibilitățile lor de dificultățile materiei — fără să uite, bineînțeles, necesitatea de a se autodepăși.

Și iată-o pe diriginta clasei studiind atent, în preajma orei următoare de dirigentie, un teanc de foi pe care le-a primit de la elevi. Sînt notate pe fiecare materie și mediile dorite. Cîit de revelatoare sînt însemnările de pe aceste foi! Asupra căreia să se oprească mai întii? Uite, un elev — unul din cei mai slabi — a scris în grabă, fără simț de răspundere, înșirînd în dreptul fiecărei materii medii mari pe care nu-l de crezut că le va putea obține. Ba chiar la limba

romînă unde întîmpină cele mai multe dificultăți, și-a prevăzut totuși media „10”. Un altul și-a subapreciat vădit forțele. Și sînt, de asemenea, și unii care cu toate că au mari posibilități, se mulțumesc cu medii mici, într-o situație de așteptată mediocritate. În general însă, se pare că majoritatea au dat răspunsuri bine gândite, este țin seama de realitate — de cea prezentă ca și de cea care poate fi creată într-un viitor nu prea îndepărtat. Firește, diriginta și-a propus să se oprească asupra fiecăruia în parte, să facă din fiecare caz un prilej de a-i educa pe elevi în spiritul răspunderii față de sarcina lor de a învăța, de a-i obișnui să-și măsoare forțele, capacitatea, la justa valoare, să aibă încredere în posibilitățile lor.

Cum era și de așteptat la discuții au participat toți elevii clasei. Pentru fiecare, cele ce s-au spus în ora de dirigentie au constituit un minutat prilej de confruntare a autoaprecierii cu aprecierea întregului colectiv.

La început diriginta a cerut unor elevi — acelora care dovediseră că s-au gîndit mult asupra rezultatelor pe care și le-au propus — să arate pe ce și-au bazat afirmațiile. Răspunsurile au dezvăluit că elevii respectivi au avut în vedere și mijloacele prin care își vor putea atinge scopul: respectarea cu strictețe a regimului zilnic, învățarea, lecție de lecție, a întregului material, efectuarea cu regularitate a temelor date acasă, în unele cazuri și rezolvarea independentă a unor exerciții suplimentare etc.

Discuția s-a oprit în continuare asupra cazurilor dificile. De exemplu, elevul care și-a propus să obțină media 10 la limba romînă a fost întrebare ce a făcut pînă acum ca să se apropie de această medie, cerîndu-i-se chiar să arate notițele pe care le-a luat cu o oră înainte la obiectul respectiv. Maculaturul era gol. Elevul a lăsat capul în jos rușinat și a mărturisit că nu s-a gîndit cu seriozitate la ceea ce a scris. „Lecția” i-a prins însă bine: s-a gîndit acum, în ora de dirigentie și a hotărît că, prin muncă stăruitoare, poate obține o notă bună, chiar dacă nu un 10.

La fel s-a discutat în jurul fiecărui răspuns, cei în cauză fiind orientați de dirigintă să-și argumenteze afirmațiile.

Bazîndu-se pe felul cum au decurs discuțiile, tovarășa dirigintă a atras atenția, în concluzii, că acum se poate merge mai departe. Anume, ea le-a propus elevilor să considere media pe care au trecut-o în răspunsuri nu ca o medie pe care și-o „doresc” numai, ci ca pe media pentru care vor lupta să o obțină. Iar la ultima oră de dirigentie din trimestrul I vor confrunta împreună ceea ce și-au propus cu ceea ce au realizat. Va fi deci, atunci, nu numai un bilanț, ci și un adevărat examen de conștiință.

DANA MINCU

Dezvoltarea dragostei pentru meseria aleasă

Profesorul V. Conțiu, care predă tehnologia meseriei la clasele de electricieni ale Școlii profesionale de construcții din Bacău, a observat, la un moment dat, că elevii din anul II „M” nu manifestă prea mult interes pentru însușirea meseriei, că se comportă de parcă le-ar fi indiferent ce meserie învață și cum o învață. Se prezentau nepregătiți la lecții, iar orele de atelier erau considerate un fel de activitate benevolă. Firește, existau în clasă cîțiva elevi îndrăgostiți de meserie, care studiau cu seriozitate și lucrau cu pasiune în atelier, dar ei erau taxați drept „tocilari” și ceilalți nu le urmau exemplul. Cîit deosebire între acest an și anul II „N”, de pildă! Fără excepție, elevii acestui an au îndrăgît profesia de electrician și făceau tot ce depindea de ei pentru a și-o însuși. Dovada: mediile bune și foarte bune ale întregii clase.

Asupra clasei era îndreptată atenția tuturor — dirigintele, organizația U.T.M., conducerea școlii. Toți socoteau că în acest caz se impune în primul rînd ca elevii să fie ajutați să înțeleagă frumusețea meseriei pe care și-au ales-o, perspectivele ei și rolul foarte important care îl are în economia țării.

Printre alte măsuri pe care și le-au propus în acest scop a fost și organizarea unui concurs între clasele de electricieni, de genul concursurilor „Cine știe meserie, ciștigă”. Existau premisele pentru ca un astfel de concurs să dea roadele așteptate, intrucît elevii anului II „M” dovediseră, la diverse manifestări colective pe școală, că sînt ambițioși și știu să lupte uniți pentru ocuparea locurilor fruntașe. Or, această pornire a lor putea fi foarte bine folosită în cazul de față.

S-au stabilit regulamentul concursului, durata de pregătire, bibliografia. Prima fază a concursului urma să se desfășoare pe clase, fiecare colectiv trebuind să desemneze trei elevi dintre cîștigători, care să participe la faza „interclase”. Premisele de la care s-a pornit

s-au dovedit a fi juste: pasiunea întrecerii a pus stăpînire pe elevii anului II „M”. Aceștia și-au procurat de îndată cărțile și revistele de specialitate indicate în bibliografie și au pornit să studieze. La început cu șovăială, apoi din ce în ce mai des au cerut profesorilor consultații. De unde înainte veneau oarecum ca oașpeți în atelier, acum rămîneau aici și după orele de program, încercînd să recupereze lacunele, sprijinindu-se reciproc la învățatură și la practică.

Pregătirea concursului s-a resimțit imediat în... catalog. Au început să se înregistreze răspunsuri bune, documentate. Și, uitînd parcă de indiferența de pînă atunci, cei mai mulți dintre elevi au „descoperit” că se pregătesc într-o meserie interesantă, că școala le oferă posibilitatea de a-i afla nenumăratele taine și că nu le mai rămîne timp pentru manifestările copilărești de pînă atunci.

Și iată-i la concurs. Atît la probele scrise cît și la cele practice, concurenții s-au dovedit bine pregătiți, cu nimic mai prejos față de colegii din celelalte clase. Rezultatul: locul doi.

Dar dincolo de acest rezultat, clasa a înregistrat un ciștig de neegalat: elevii au „descoperit” frumusețea meseriei, de care s-au legat puternic, cum spun ei „pentru toată viața”. Și au mai descoperit un lucru de preț: puterea colectivului. Pentru că în procesul de pregătire și-au dat seama că răspundînd de propriile lor fapte, dar și de cele ale colegilor, pot determina o schimbare de atitudine intervenind prompt, ajutîndu-se într-o chestiune esențială.

Elevii au acum un nivel tot mai ridicat de cunoștințe. Nu numai că s-au deprins să învețe serios și regulat, dar obligația din perioada concursului de a consulta cărți și reviste de specialitate a devenit o obișnuință a multora dintre ei. Acum, în ultimul an de școală, se pregătesc cu răspundere pentru titlul de muncitor calificat.

M. ANDREI

„Buletinul săptămîinii”

Lectura gazetei de perete a colectivului didactic de la Școala medie nr. 5 din București oferă cititorului o imagine a bogatei activități instructiv-educative ce se desfășoară în această modernă și frumoasă școală, a preocupărilor colectivului didactic de a găsi noi și interesante forme de muncă. Un articol discută despre eficiența lecțiilor: cum să pregătim lecția, ce material didactic și ce bibliografie suplimentară să folosim pentru ca ea să fie interesantă, să atragă elevii, să fie bine învățată. Altul argumentează necesitatea frontului unic în asigurarea disciplinei în școală, a cerințelor unice, a respectării de către fiecare pedagog, în aceeași măsură a cerințelor impuse.

Astăzi am vrea să ne oprim, însă, la o rubrică permanentă a gazetei, intitulată „Buletinul săptămîinii”. Apariția cu regularitate a acestei rubrici este rezultatul unei inițiative pe care conducerea școlii a luat-o îndată după deschiderea cursurilor, în scopul de a îmbunătăți munca educativă. Este vorba, anume, de popularizarea prin gazeta de perete a tuturor formelor, metodelor și procedeelor bune pe care le folosesc cadrele didactice în această muncă, de punerea în valoare a inițiativelor lor, ca și de consemnarea abaterilor de la regulamentul școlar, de criticarea cazurilor de neîndeplinire a sarcinilor.

Iată eiteva spicuri din cele trei „buletine” care au apărut pînă acum.

Intr-unul din ele, de la începutul anului școlar, se popularizează faptul că dirigintele clasei a XI-a C a știut să transforme momentul inaugurării catalogului acestei clase într-un reusit moment educativ. Prezentîndu-l elevilor, dirigintele le-a atras atenția că este ultimul catalog în care vor fi înscrise notele lor și și-a manifestat convingerea că vor avea grijă să fie umplut numai cu note bune și foarte bune. Dirigintele a rostit doar cîteva cuvinte, dar — spusе cu căldură și la momentul potrivit — ele au avut ecou în conștiința fiecărui elev. Dovadă — notele bune apărute de îndată în catalog.

Alt fapt pozitiv. Discutînd la o oră educativă despre necesitatea de a se asigura disciplina la lecții, dirigintele clasei a IX-a C a putut constata cu bucurie, chiar din zilele imediat următoare, eficiența celor spuse de el. Nu numai că nu s-au mai semnalat abateri, dar elevii au avut și o inițiativă laudabilă: pentru că atunci cînd se ridicau din bănci se producea zgomot din cauza încheieturilor metalice ale scaunelor, elevii le-au îmbrăcat în caucuc.

Și un al treilea fapt: înaintea, cînd se duceau din clasă spre sala de sport, elevii făceau multă gălăgie. Acum, profesorul de specialitate supraveghează personal echiparea și încolonarea și îi conduce personal la sala de sport. Cum e și firesc, în prezența lui toate acestea se petrec într-o ordine desăvîrșită.

Asemenea fapte, în aparență poate minore, dar foarte eficiente, sînt multe la număr.

Am găsit însă, consemnate în „Buletinul săptămîinii”, și fapte negative. Bunăoară, se arată că încă nu toți profesorii care țin lecții în ultima oră supraveghează plecarea elevilor, fapt pentru care se produce zgomot în școală. De asemenea, se semnalează că în școală au apărut cîteva geamuri sparte, pereti și bănci murdare. „Ce facem spre a evita în viitor asemenea lucruri?” — este întrebare fiecare profesor în parte.

Prezentînd problemele, faptele cotidiene ale școlii, „Buletinul săptămîinii” contribuie într-o mare măsură la stimularea inițiativelor, ca și la îndreptarea într-un mod operativ a lipsurilor.

M. ROBEA

Planificarea calendaristică la clasele I — IV

Programele școlare cuprind indicații clare, explicite, asupra modului cum trebuie întocmite planurile calendaristice pentru predarea materiei. Profesorii și învățătorii au datoria să respecte întru totul aceste indicații.

Dacă marea majoritate a lor așa și procedează, sint unii care dau indicațiilor respective o interpretare eronată. Astfel, de exemplu, la limba română în clasa a III-a unii tovarăși au prevăzut, pentru etapa aceasta, toate bucățile care dau cunoștințe despre școală și familie, după care vor trece la cele care înfățișează anotimpurile, apoi la cele despre oraș și sat, despre patria noastră ș.a.m.d. Așa se face că texte ca „In ajunul revoluției“ (cu referire la Marea Revoluție Socialistă din Octombrie), „30 Decembrie“ etc. vor fi studiate în ultima parte a anului școlar.

Asemenea greșeli provin dintr-o superficială citire a indicațiilor programei. La p. 22, programa spune de exemplu: Proza și versurile pe care le vor citi elevii în manualele de limba română vor cuprinde cunoștințe în legătură cu următoarele teme:

Școala și familia..., Anotimpurile..., Ce trebuie să știm despre cultivarea, îngrijirea și recoltarea plantelor..., Orașul și satul..., Patria noastră... Deoarece era greu ca programa să se oprească la fiecare lecție în parte, a dat doar o vedere de ansamblu asupra domeniilor în care elevii vor primi noi cunoștințe, asupra problemelor pe care trebuie să le aibă învățătorii în vedere în cursul predării fiecărei lecții din manual.

Cine a studiat cu atenție întreg manualul poate vedea că autorii lui au căutat să-l pună cât mai mult în acord cu calendarul, să plaseze lecțiile într-o ordine care asigură abordarea lor în etapa în care s-a petrecut evenimentul pe care îl consemnează. Ordonarea materiei după alte criterii decât cele reflectate în manual nu este permisă, întrucât poate duce la greșeli dăunătoare procesului de învățământ.

Așa încît, atenție: să studiem bine programa, căci ea nu cere o planificare calendaristică pe teme.

Diafilmele didactice și predarea literaturii

Inițial, mai mult din dorința de popularizare a operei marilor noștri scriitori, studioul „I. Creangă“ a realizat o seamă de diafilme care oglindesc momente însemnate din istoria literaturii romine: de la începuturile tiparului pînă la Eminescu și de la genialul poet la literatura noastră de azi. Cu timpul, însă, aceste diafilme, fiind folosite tot mai des la lecțiile de literatură, au căpătat tot mai multe valențe didactice.

Natural, ținuta unui diafilm depinde nu numai de autori sau de consultantul științific, ci în mare măsură și de existența materialului de istorie literară ce poate fi cîmățat. Dar, la o simplă examinare a celor existente, te uimește diversitatea concepției și a modalităților de alcătuire. Dacă în unele diafilme principiile istoriei literare se împacă foarte bine cu cele metodice, în sensul că materialul de istorie literară e bine sudat și sistematizat pentru a putea fi prezentat în cadrul anumitor timpuri de lecție, la altele cu greu îți poți da seama căreia discipline i se adresează.

Pe de altă parte, dacă în multe diafilme s-a realizat un acord perfect între conținutul textului și cel al imaginilor, obținându-se lucrări cu adevărat expresive, care solicită din plin imaginația și sentimentele elevilor (de exemplu, diafilmul închinat lui Eminescu), există și unele care îi obosesc pe elevii din cauza imaginilor palide și a dialogului transformat într-o simplă povestire a conținutului, săracă în idei și diluată. De exemplu, dia-

filmul „Al. Vlahuță“ cuprinde câteva imagini ne semnificative (Vlahuță și Delavrancea, cu paharele în mînă, sărbătorind reușita procesului lui Caragiale). La fel, în diafilmul „G. Topîrceanu“, textul nu ține pas cu imaginile. De la secvența care-l înfățișează pe poet la Tulcea, alături de Octavian Goga și G. Roșică, se trece brusc la mobilizarea pe front a poetului fără explicații suplimentare, strict necesare.

Majoritatea diafilmelor existente sînt producția anilor 1956-1957. Ar fi necesară reluarea și completarea lor cu imagini noi, adesea inedite, pe care le conțin numeroasele monografii consacrate scriitorilor noștri apărute din 1957 pînă în prezent. Cerințele activității didactice impun, pe de altă parte, realizarea unor diafilme noi.

Diafilmul didactic, pentru a fi cu ușurință integrat în orice tip de lecție, nu trebuie să depășească un anumit număr de secvențe (80—100), vizionarea lui neputînd depăși 30 de minute. Aceasta — și din motive de ordin metodic, și pentru că altfel i-ar obosi pe elevii. Se impune, deci, realizarea unor diafilme cu adevărat didactice, care să cuprindă imagini puține dar semnificative, însoțite de texte explicative cit mai concentrate. Numeroasele reușite pe această linie sînt o garanție că se pot obține diafilme din ce în ce mai bune, mai folositoare procesului de învățământ.

VISTIAN GOIA
Cluj

Pregătind lecțiile în colectiv

Conferința națională de lingvistică

Recenta conferință națională de lingvistică românească, organizată de Academia R.P.R. și de Ministerul Învățămîntului, a constituit un eveniment de seamă în viața noastră culturală. La lucrările conferinței au participat — pe lingă academicieni, profesori universitari, cercetători ai institutelor de lingvistică — și profesori din școlile medii. Printre invitați s-au putut remarca și lingviști de peste hotare, specialiști în domeniul limbii romine și al romanisticii.

În cele patru zile cît au durat lucrările conferinței s-au prezentat 6 referate în legătură cu Dicționarul limbii romine și Tratatul de istorie a limbii romine, cu probleme ale limbii romine literare, de dialectologie românească, de gramatică a limbii romine, precum și cu metodele noi de cercetare a limbii. Referatele au fost ținute de academicieni și profesori din învățămîntul superior (Al. Rosetti, E. Petrovici, I. Coțeanu, B. Cazacu, Mioara Avram, Em. Vasiliu și A. Avram).

Diferitele aspecte ale limbii romine și ale metodelor de cercetare au fost aprofundate într-un mare număr de comunicări (34), din care menționăm câteva, în ordinea temelor enunțate mai

sus: acad. Iorgu Iordan: *Realizări și perspective în lingvistica românească*; N. A. Ursu (Iasi), *Problema etimologiei neologismelor limbii romine*; acad. Al. Graur *Raportul între factorii interni și cei externi în istoria limbii romine*; Vl. Georgiev (Sofia), *Le dace comme substrat de la langue roumaine*; L. Mourin (Franța), *La disparition des formes differentielles du subjonctif present roumain*; Eqrem Çabej (Tirana), *Betrachtung über die rumänisch-albanischen Sprachbeziehungen*; W. Bahner (Leipzig), *Die theoretischen Bemühungen um die Formung der rumänischen Nationalsprache in historischvergleichen der Sicht*; D. Macrea (Cluj), *Atlasse lingvistice românești regionale*; Alf Lombard (Suedia), *Une curieuse construction syntaxique roumaine*; Valeria Guțu-Romalo, *Clasificarea verbelor în conjugări*; Laura Vasiliu, *Generarea determinanților nominali prepoziționali*; Maria Manoliu, *Asupra procesului de izolare a unităților în lingvistica structurală*; Vl. Hořejší (Praga), *Particularitățile sistemului flexiunii nominale românești în cadrul expresiilor declinate*; Paula Diaconescu, *Probleme de morfologie structurală*;

Sorin Stati, *Probleme de sintaxă structurală* etc.

Comunicările și referatele au fost urmate de numeroase precizări în cadrul discuțiilor programate după fiecare temă. La discuții au participat un mare număr de academicieni, cadre didactice și cercetători ai institutelor de lingvistică.

Întrucît multe dintre comunicările ținute la conferință prezintă interes nu numai pentru un număr restrîns de specialiști, ci și pentru alte categorii de intelectuali, în special pentru profesorii de limba romină, o parte dintre ele vor fi publicate fie într-un volum aparte (eventual într-un număr special al revistei *Limba romină*), fie împreună cu alte articole în revistele de specialitate („Studii și cercetări lingvistice“ și „Limba romină“).

În felul acesta, unele dintre problemele discutate la conferință vor putea fi cunoscute în curînd și de masa profesorilor de limba romină din învățămîntul de cultură generală, contribuind astfel la clarificarea multor capitole de gramatică, fonetică sau lexicografie care se bucură de tot mai multă atenție din partea cadrelor didactice din școlile medii și de 8 ani.

I. P.

Comentarii

SOBORUL CATALOAGELOR

Nu-l cunoaștești pe tovarășul Dobrică... Păcat! De vreo trei ani e pensionar. Adică vorba vine că e pensionar: e mereu printre noi — în cancelarie, la activitățile extrașcolare, la comisia metodică. Mîntea îi e la fel de ascuțită, vorba tot plină de duh, părul aproape negru și ochii — argint viu. Atît că are carnet de pensionar și mai multă experiență decît noi.

Deunăzi legam șnurul la coperta catalogului. Vine și tovarășul Dobrică; se uită la mine și mîngîie — parcă pîrintește — coperta nouă de pinză albăstră.

— Frumos catalog! — Frumos — îi răspund. — Păcat că n-ai auzit niciodată soborul cataloagelor...

— Cum adică? Țin cataloagele sobor?

— Vezi că țin. Și eu am luat parte la unul. E mult de atunci... Eram de serviciu după amiaza. Se terminaseră orele; profesorii plecaseră. Eu mai trăgeam dintr-o țigară color, în colțul unde știi că stam eu. Era, tot așa, pușin după începutul anului. Deodată, unul cite unul, gătit tot cu scoarțe albastre, cataloagele fușt! — sar sprintene din rastelele lor și pornesc, tipa-tipa, să țină sobor pe masa cancelariei.

— Să cerem să ni se recunoască drepturi! — deschide a-dunarea, bătătos, „președintele de vîrstă“, catalogul de a XI-a.

— Just! — îl susține, cu glas cristalin, cel de clasa I.

cu autoritate și prestigiu! — La cite bucurii și tristeți, izbînzi și înfringeri n-am fost noi martore!

— Noi sîntem ființe înzestrate cu grai: notele sînt graiul nostru.

— Cite zimbete de fericire n-am înflorit noi pe fețele copiilor!

— „Așa e! Are dreptate!“ strigau, foindu-și filele, cataloagele.

Se făcuse un vacarm de nedescris: parcă ar fi fost plină cancelaria numai de profesoare...

Deodată, un glas obosit și dogit puse capăt freamătului: — Ce vă țineți atît de mîndre, cînd acuș-acum n-o să fiți decît niște terfeloage!

Abia țîrîndu-și trupul frînt și moale, acoperit de zdrențe decolorate se ivi în mijlocul

soborului un catalog vechi. Foile îi erau rupte și cîrpite. Pete mari, albastre și roșii, inchipuiau tot soiul de personaje fantomatice. Ștersături dese — ca niște împunsături nemiloase — îi ciuruiu filele. Din loc în loc, fel de fel de melcișori, colăcei, cerculețe, floricele și alte bizare arabescuri îi ornau scoarțele și colțurile.

— Vai, ce epavă, ce piesă de muzeu! — izbucniră cataloagele noi. Ce vîrstă ai?

— Un an! — răspunse, cu vocea pierdută, sărmana epavă.

— Abia un an? Și cine te-a adus în halul ăsta? — întrebă un catalog tînr.

Piesa de muzeu se ridică șontic-șontic și zise, țîrîndu-mă

cu un deget acuzator:

— Întrebați-l pe el!

Am roșit, deși eram numai un „coautor“ modest al masacrării catalogului: în mulțimea de arabescuri recunoscusem un fel de zambile — creația mea.

Aci tovarășul Dobrică făcu o pauză, își aprinse o țigară și mă fixă cu ochii lui — argint viu:

— Mai aveți printre voi astfel de... chirurși care mutilază cataloagele?

— Nu! i-am răspuns hotărît.

Tovarășul Dobrică s-a uitat la mine pe sub sprîncene — și am roșit pe loc, ca un elev prins cu ocaua mică: e cu neputință să-l minți pe tovarășul Dobrică!

prof. FL. ANGHEL

CIMPULUNG

Comitetul executiv al sfatului popular al raionului Cimpulung, ne scrie tov. **Alexandru Gînsă**, ținînd seama de indicațiile Comitetului raional P.M.R. și ale Comitetului executiv al sfatului popular al regiunii Suceava, a luat încă înainte de deschiderea anului școlar măsuri eficiente în ceea ce privește asigurarea cuprinderii în școlile generale de 8 ani a tuturor copiilor între 7 și 15 ani, ca și în ceea ce privește asigurarea frecvenței regulate a acestora.

Astfel, la nivelul raionului și al comunelor s-au constituit comisii în componența cărora au intrat reprezentanți ai organelor locale, cadre didactice, deputați, activiști ai organizațiilor de masă și părinți ai elevilor. Aceste comisii au desfășurat o largă activitate în rîndurile părinților, organizînd expuneri la căminele culturale și în școli, la lectoratele cu părinții, cit și în cadrul cercurilor de citit. De asemenea, au avut loc și convorbiri individuale cu părinții. În zilele care au precedat deschiderea cursurilor, toți elevii au fost vizitați la domiciliu de către învățători și profesorii diriginți.

Experiența pozitivă a unor comisii comunale, ca cele de la Fundul Moldovei, Pojorita, Gemenea, Vama etc., a fost popularizată în cadrul ședințelor de lucru cu directorii de școli și cu reprezentanții sfatului popular comunale.

Toate aceste măsuri au avut ca rezultat o frecvență bună a elevilor chiar din primele zile de școală.

După deschiderea cursurilor, s-au luat măsuri care să asigure menținerea permanentă a frecvenței regulate. În această privință școlile au primit un ajutor însemnat din partea organizațiilor U.T.M. și de pionieri.

Ca urmare, în numeroase localități, ca de pildă Argel, Botuș, Pojorita, Fundul Moldovei, Vama, Sadova, Valea Boului, Colacu, Slatioara, Vatra Moldoviței, în orașul Cimpulung etc., în clasele I-VIII s-a realizat o frecvență de 100%.

CIMPINA

O excursie plăcută și folositoare — ne scrie tov. **Marin D. Nicolae**, profesor în comuna Dițești — a fost organizată recent de către secția de învățămînt și comitetul de artă și cultură din raionul Cimpina pentru profesorii de istorie din școlile raionului. Obiectivul excursiei l-a constituit vizitarea Expoziției realizărilor economice naționale a R.P.R.

Impresiile și datele culese cu prilejul acestei excursii vor fi folosite atît pentru ilustrarea lecțiilor cit și pentru activitatea culturală pe care o desfășoară acești profesori.

TIRNĂVENI

În scopul de a promova în continuare experiența înaintată a cadrelor didactice — ne informează tov. **Ștefan Covrig** de la Școala medie din Tirnăveni — secția de învățămînt a raionului Tirnăveni a organizat de curînd o ședință de instrucție cu responsabilii cercurilor pedagogice.

În cadrul acestei instrucții a fost discutată activitatea cercurilor pedagogice, s-au studiat cerințele pe care le prezintă în această direcție noul regulament al școlilor de cultură generală și s-au dat indicații asupra temelor ce se vor dezbate în cercuri în acest an școlar. De asemenea, s-a propus ca la fiecare ședință de cerc să se facă și o prezentare a materialelor apărute în presă, în periodicele de specialitate etc.

ȘINLEU

Profesorul **Ilie Muste** ne comunică, într-o scrisoare trimisă recent, că secția de învățămînt a raionului Șimleu a organizat o consfătuire cu responsabilii comisiilor metodice ale diriginților. La această consfătuire, la care au participat 37 de diriginți, șeful secției de învățămînt raional a prezentat un referat în care s-au ridicat o serie de probleme privind cerințele muncii educative în școlile din raion. De asemenea, la consfătuire s-a popularizat experiența unor diriginți frunțași în ceea ce privește realizarea unei bune discipline a elevilor, cit și în organizarea unor acțiuni educative interesante și eficiente.

• În anul 1872 au fost înființate în Japonia școlile elementare obligatorii. De atunci, în ultimii 90 de ani, a fost construită o adevărată „piramidă” a sistemului de învățămînt japonez, avînd la bază școala elementară. Astăzi, învățămîntul cunoaște o largă răspîndire în întreaga Japonie, analfabetismul fiind redus la numai 1%, ceea ce constituie o realizare importantă dacă ținem seama de dificultatea sistemelor de scriere (japonezii folosesc mai multe sisteme de scriere, dintre care sistemul KANJI numără citeva mii de semne ideografice, provenite din vechea scriere chineză).

După școala obligatorie urmează școlile cu caracter facultativ și, în primul rînd, ciclul superior al școlii medii care are durata de 3 ani. Învățămîntul superior, incluzînd universități și institute tehnice, are la rîndul său o durată de 4 ani. Sistemul de învățămînt japonez este cunoscut astfel, după durata tipurilor de școli, ca „sistemul 6-3-3-4”.

Anul școlar începe în Japonia în aprilie, cînd cireșii încep să dea în floare. În unele școli sau clase se practică un proces de învățămînt experimental, ce constă din împărțirea clasei în citeva grupe echilibrate ca posibilități, în scopul obținerii unor rezultate mai bune. În alte școli experimentul constă în aceea că elevii n-au deloc „carnete de note și comunicări”, deși acestea sînt larg folosite în celelalte școli.

În luna iulie, o dată cu venirea zilelor călduroase cu care începe și vacanța, școlile se închid, de obicei pentru 40 de zile; în unele regiuni mai friguroase însă vacanța de vară este mai scurtă, iar vacanța de iarnă mai lungă. Al doilea trimestru școlar începe în septembrie și se încheie cu vacanța de iarnă, a cărei durată este, de obicei, mai mică decît a vacanței de vară. În ultimul trimestru școlar sînt în mare fierbere elevii clasei a VI-a, ocupați

cu pregătirea pentru intrarea în școala următoare. Ceilalți elevi pregătesc „gakugeikai” — serate literare — la care se prezintă realizările obținute în cursul anului școlar, care se încheie atunci cînd elevii intră în vacanța de primăvară.

• La Montevideo (Uruguay) a avut loc de curînd al doilea seminar latino-american pentru problemele dislexiei. Schimbul de vederi dintre specialiștii prezenți la seminar a dus la elaborarea următoarelor recomandări pentru guvernele țărilor respective: înființarea unor clase și centre oficiale pentru educarea dislexicilor; introducerea unor cursuri de specialitate în planul de învățămînt universitar; acordarea sprijinului necesar pentru dezvoltarea cercetărilor pedagogice în vederea reeducării copiilor care înfruntă dificultăți la citit și în înțelegerea celor citite.

• Comitetul executiv al Consiliului internațional de educație fizică (C.I.E.P.S.) a întocmit anul acesta un proiect trienal de studiu intitulat „Rolul sportului ca instrument de dezvoltare” și a constituit o comisie de specialiști în problemele sociologiei educației fizice. Proiectul trienal prevede cercetarea cu precădere a programelor școlare de educație fizică și sport în țările în curs de dezvoltare.

• Congresul Confederației mondiale a personalului didactic, care a avut loc la Paris cu o lună în urmă, s-a bucurat de o largă participare: 500 delegați din 80 țări.

După apelul lui R. Maheu, directorul general al U.N.E.S.C.O., în favoarea unei campanii largi împotriva analfabetismului și după cuvîntul rostit de ministrul educației naționale din țara gazdă, lucrările congresului s-au desfășurat în cadrul a 4 comisii, în care au fost studiate probleme ale învățămîntului elementar, mediu, ale educa-

ției adulților și formării pedagogice. Printre rezoluțiile adoptate, cităm rezoluția care se referă la un proiect de cartă universală asupra drepturilor și îndatoririlor educatorilor, proiect care a fost remis Biroului Internațional de Educație pentru a fi prezentat celor 115 state membre. O altă rezoluție recomandă întocmirea unor programe școlare care să promoveze spiritul de înțelegere și colaborare între popoare.

• Congresul Asociației Internaționale de Științe pedagogice va avea loc la Cambridge (Anglia) în perioada 5-12 august 1965.

• Departamentul Învățămîntului din Australia de Sud a introdus, cu începere din anul școlar 1964-1965, un curs secundar de 3 ani în 27 de școli medii urbane și rurale; la absolvirea acestor trei ani de școală, absolvenții vor primi un „certificat intermediar”. Disciplinele obligatorii inscrite în planul de învățămînt sînt: engleza, matematicile, științele naturii, instrucția civică și un obiect artistic sau de artă aplicată; elevii își aleg altele două materii dintre disciplinele învățămîntului comercial sau agricol.

• Pentru a suplini lipsa de material științific modern, conducerea învățămîntului din Sicilia a organizat o caravană-laborator, compusă dintr-un camion și o remorcă echipată cu material experimental de fizică. Personalul laboratorului mobil este alcătuit din doi profesori și doi laboranți. O serie de școli medii care fuseseră pregătite să colaboreze cu această echipă volantă au beneficiat de 12-15 lecții experimentale de fizică.

Experiența a dus la creșterea interesului pentru știință al elevilor din regiunile izolate ale insulei și la îmbunătățirea nivelului de cunoștințe de specialitate al profesorilor de fizică din școlile vizitate.

CONCURSURILE

Institutul de construcții din București anunță scoaterea la concurs a următoarelor posturi didactice:

1) Conferențiar la disciplina hidrolică și mecanica fluidelor, poziția 7 din statul de funcțiuni al catedrei de hidrolică și construcții hidrotehnice;

2) Conferențiar la disciplina hidrolică și mecanica fluidelor, poziția 8 din statul de funcțiuni al catedrei de hidrolică și construcții hidrotehnice.

Persoanele care doresc să participe la concurs vor înainta, în decurs de o lună de la publicarea prezentului anunț, o cerere adresată rectoratului Institutului de construcții din București, b-dul Republicii, nr. 176, raionul „23 August”, însoțită de următoarele acte: copie legalizată de pe diploma de stat sau de pe actul echivalent de studii superioare; copie legalizată de pe diploma de doctor sau candidat în științe; copie legalizată de pe atestatul de profesor sau conferențiar; lucrările științifice ale candidatului, într-un exemplar; certificatul de caracterizare a activității profesionale și sociale a candidatului, eliberat de instituția în care acesta își are funcția de bază; memoriul de activitate didactico-științifică, semnat de candidat; autobiografia.

Cei ce funcționează într-o instituție de învățămînt superior sînt obligați să comunice în scris rectorului înscrierea la concurs.

Orice informație suplimentară se poate cere la rectorat.

Institutul agronomic „Dr. Petru Groza” din Cluj anunță concurs pentru ocuparea postului de profesor la catedra de chirurgie, disciplina reproducția animalelor domestice, poz. XXI.2 la Facultatea de medicină veterinară.

Cererea pentru înscriere la concurs se vor înainta, în termen de o lună de la publicarea prezentului anunț, la rectoratul Institutului agronomic „Dr. Petru Groza” din Cluj, str. Mănăstur nr. 3. Însoțite de următoarele acte:

Gr. Posea: Lucrările celui de al XX-lea Congres Internațional de geografie (Londra, iulie 1964).

V. Mihaliescu, V. Cucu, S. Mehedintzi — Din viața și activitatea sa de geograf.

Gh. Pop: Circulația generală a atmosferei în lumina noilor cercetări.

C. Moranu: Evoluția și repartiția teritorială a fondului forestier al R. P. Române.

Șt. Vasilescu: Cercetările hidrogeologice în R. P. Română.

I. Popovici: Cu privire la obiectul și sarcinile istoriei geografiei în cadrul disciplinelor geografice din învățămîntul superior.

D. Băluță: Contribuții la cunoașterea depozitelor aluvionare ale Dunării

copie legalizată de pe diploma de stat sau de pe actul echivalent de studii superioare; copie legalizată de pe diploma de doctor sau de candidat în științe; copie legalizată de pe atestatul de profesor sau conferențiar; lucrările științifice ale candidatului, într-un exemplar; certificatul de caracterizare a activității profesionale și sociale a candidatului, eliberat de instituția (întreprinderea) în care acesta își are funcția de bază; memoriul de activitate didactico-științifică, semnat de candidat; autobiografia.

Revista „Natura”

nr. 5, septembrie-octombrie 1964, seria Geografie-Geologie.

În sumar:

Între Turnu Severin și Turnu Măgurele.

M. Sutu: Unele aspecte ale măiestriei pedagogice a profesorilor de geografie.

I. Popescu-Argesel: Lucrări practice de geomorfologie ce se pot realiza în excursiile școlare.

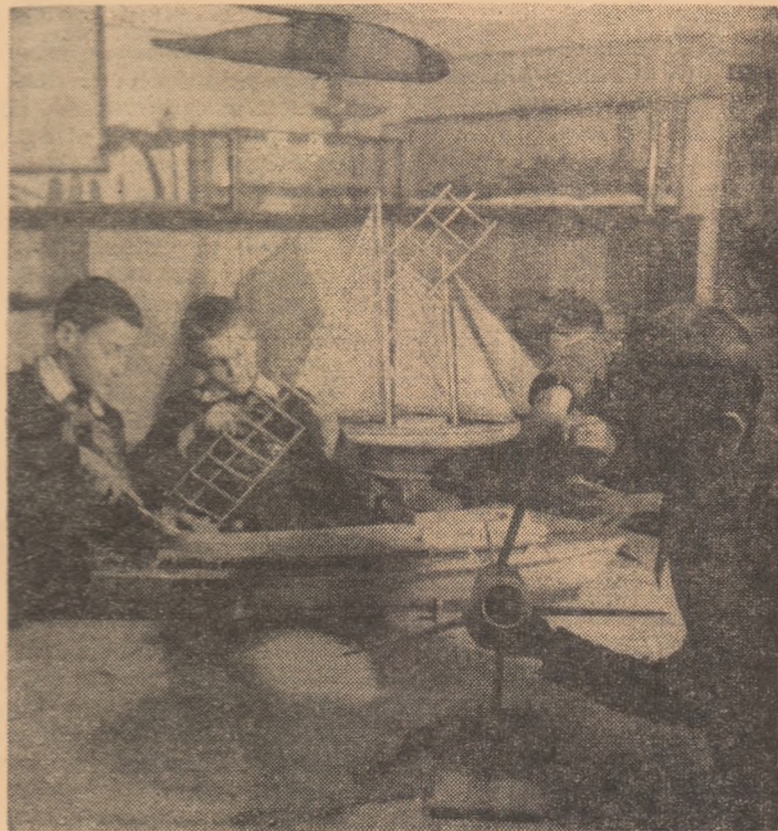
D. C. Vulpescu: Folosirea hărții ilustrate la predarea geografiei la clasele a III-a și a IV-a.

P. Birgăoanu, R. Lunca: Despre programele și manualele școlare de geografie din R. P. Română.

M. Mihalcea: Din experiența predării geografiei în clasa a VII-a.

Al. Ungureanu, C. Swizewski: Iașul astăzi.

C. Petrescu: Insula Ada-Kaleh.

La cercul de aeromodel de la Palatul pionierilor din București.